

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om diskrimineringsombudsmannen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om diskrimineringsombudsmannen (RP 123/2021 rd): Ärendet har remitterats till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Jasmiina Jokinen, justitieministeriet
- diskrimineringsombudsman Kristina Stenman, Diskrimineringsombudsmannens byrå.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- social- och hälsovårdsministeriet
- Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- Jämställdhetsombudsmannens byrå.

Inget yttrande av

- Barnombudsmannens byrå.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om diskrimineringsombudsmannen ändras så att diskrimineringsombudsmannen får en ny uppgift som rapportör om våld mot kvinnor. Propositionen baserar sig på regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering.

Syftet med propositionen är att det ska inrättas en självständig och oberoende uppgift som rapportör om våld mot kvinnor. Enligt förslaget ska rapportören på ett omfattande, sektorsövergripande sätt bevaka våld mot kvinnor och våld i hemmet, ge akt på hur verkningsfull den nationella lagstiftningen är och bevaka hur internationella förpliktelser fullgörs. I egenskap av rapportör bevakar och utvärderar diskrimineringsombudsmannen även politiken och åtgärderna för att förebygga och bekämpa de former av våld som omfattas av Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet.

Betänkande AjUB 13/2021 rd

Uppgiften går ut på att diskrimineringsombudsmannen tar initiativ, ger utlåtanden och råd och kan sammanställa och låta genomföra utredningar. I sin uppgift som rapportör ska diskrimineringsombudsmannen inte behandla klagomål. Diskrimineringsombudsmannen för fram sina observationer i egenskap av rapportör i den samhälleliga debatten och i sina berättelser till statsrådet och till riksdagen.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2022 och avses bli behandlad i samband med den.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2022.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Riksdagen godkände 2018 på förslag av arbetslivs- och jämställdhetsutskottet (AjUB 16/2018 rd — B 22/2018 rd) ett ställningstagande där riksdagen förutsatte att statsrådet utreder möjligheterna att inrätta ett oberoende organ med uppgift att följa upp och bedöma hur skyldigheterna i Istanbulkonventionen uppfylls och att statsrådet i förekommande fall bereder lagändringar (RSk 49/2018 rd).

I propositionen föreslås det att diskrimineringsombudsmannen ska sköta uppgiften som självständig och oberoende rapportör om våld mot kvinnor. Enligt förslaget ska rapportören på ett omfattande och sektorsövergripande sätt bevaka och utvärdera åtgärderna och politiken för att förebygga och bekämpa våld mot kvinnor och våld i hemmet samt ge akt på hur den nationella lagstiftningen fungerar och hur internationella förpliktelser uppfylls. Rapportören ska ta initiativ, ge utlåtanden och råd, föra fram sina observationer i den samhälleliga debatten och rapportera sina observationer direkt till beslutsfattarna. Rapportören ska beakta våldets könsrelaterade natur och även intersektionella fall, exempelvis sådana där våld riktas mot kvinnor som hör till olika befolkningsgrupper. Uppgifterna omfattar alla former av våld i hemmet, även när det riktas mot andra än kvinnor.

Sammantaget anser arbetslivs- och jämställdhetsutskottet att det är lämpligt att uppgiften som rapportör ges till diskrimineringsombudsmannen. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

I yttrandena till utskottet har inställningen till att diskrimineringsombudsmannen ska sköta uppgiften som rapportör i viss mån varit reserverad. Det har bland annat ansetts att våldet mot kvinnor är ett så omfattande fenomen att uppgiftens självständighet och den specifika kvinnoaspekten förutsätter en helt ny expertmyndighet på tillräckligt hög nivå som är jämställbar med en ombudsman och som bokstavligen är självständig och oberoende. Utskottet konstaterar att diskrimineringsombudsmannen är en självständig och oberoende myndighet som enligt utskottet kan sköta alla sina uppgifter självständigt och oberoende.

I propositionen föreslås ett anslag på 200 000 euro för rapportörens verksamhet. I beloppet beaktas den besparing som kan göras i de administrativa stöduppgifterna när uppgiften ges till en befintlig myndighet. Utskottet påpekar att man när uppgiften som rapportör inrättas och det be-

Betänkande AjUB 13/2021 rd

stäms om resurstilldelningen för rapportören som en del av diskrimineringsombudsmannens verksamhet också bör beakta den höga och breda substanskompetens som uppgiften kräver samt det omfattande uppgiftsområdet.

Utskottet anser att det är viktigt att noga följa om anslaget räcker och att vid behov höja anslaget för att säkerställa att rapportörens uppgifter kan skötas på behörigt sätt.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 123/2021 rd utan ändringar.

Helsingfors 14.10.2021

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Aino-Kaisa Pekonen vänst
vice ordförande Katja Taimela sd
medlem Kim Berg sd
medlem Bella Forsgrén gröna
medlem Atte Kaleva saml
medlem Tuomas Kettunen cent
medlem Rami Lehto saf
medlem Niina Malm sd
medlem Anders Norrback sv
medlem Arto Satonen saml
medlem Ruut Sjöblom saml
medlem Riikka Slunga-Poutsalo saf
ersättare Mikko Lundén saf.

Sekreterare var

utskottsrad Marjaana Kinnunen.